

TOIMENPIDEALOITE 25/2014 vp

Nuorisotakuun kehittäminen

Eduskunnalle

Suomessa on 50 000 koulutuksen tai työelämän ulkopuolelle jäänyttä ja vailla peruskoulun jälkeistä tutkintoa olevaa 15—29-vuotiasta nuorta. Jokainen tällainen nuori maksaa yhteiskunnalle noin 1,2 miljoonaa euroa. Kataisen hallituksen käynnistämästä nuorisotakuusta on toivottu ratkaisua syrjäytymisuhan alla olevien nuorten auttamiseksi.

Nuorisotakuu koostuu peruskoulun päättäneille nuorille suunnatusta koulutustakuusta ja alle 30-vuotiaille, peruskoulun suorittaneille nuorille aikuisille tarkoitettua nuorten aikuisten osamishjelmasta, jonka puitteissa heidän on mahdollista suorittaa ammatillinen tutkinto. Nuorten ja vastavalmistuneiden pääsemistä työmarkkinoille autetaan yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön kesken.

Nuorisotakuussa kaikille alle 25-vuotiaille työttömille ja alle 30-vuotiaille vastavalmistuneille työttömille tarjotaan työ- tai koulutuspaikka tai muu aktiivitoimenpide viimeistään kolmen työttömyyskuukauden kuluessa. Yrityksille tarjotaan nuorten työllistämiseksi palkkatukea. Nuorisotakuun toteuttamiseen kohdennetaan vuosittain 60 miljoonaa euroa.

Nuorisotakuu ei ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita. Hallitus on toteuttanut sitä putkimaisesti ja sektoroidussa järjestelmässä, mikä työllistää hallintoa ja virkamiehiä, muttei auta niitä, joille takuu on tarkoitettu. Takuun toteuttamisvaatimukset ovat nykyisellään kohdistuneet kuntiin ja edelleen tutkintoja tarjoaviin toisen asteen oppilaitoksiin, joiden edellytetään mm. li-

säävän työpajatoimintaa, oppisopimuskoulutusta, työkeskuksia ja kuntouttavaa työtoimintaa. Ulkopuolelle on jätetty kolmannen sektorin toimijat sekä vapaa sivistystyö, ja niiden tarjoamat toiminta- ja koulutusmahdollisuudet.

Tarvitaan yhteisötakuu eli aktivoiva malli nuorisotakuusta, jossa painopistettä siirretään räätälöityihin toimiin. Aktivoivassa nuorisotakuussa resursseja kohdennetaan toisen asteen opetuksen sisältöjen, menetelmien ja erilaisten joustavien opintopolkujen kehittämiseen. Erityisesti resursseja olisi lisättävä perusopetuksen ja toisen asteen väliin jäävän ns. nivelvaiheen ohjaukseen. Tarvitaan uutta otetta ja konkreettisia toimia. Nuorta on tuettava oikea-aikaisesti, elämäntilanne kokonaisvaltaisesti huomioiden. Tässä moniammatillista yhteistyötä ja tiedonsiirtoa opettajien, opinto-ohjaajan, kuraattorin ja kodin kesken on kehitettävä.

Yhteisötakuussa koko yhteisön voimavarat otetaan käyttöön. Tämä tarkoittaa sitä, että hyödynnetään kaikkia toisen asteen koulutusmuotoja, kolmannen sektorin toimijoita sekä vapaan sivistystyön tarjoamia mahdollisuuksia. Nuorelle tarjotaan valinnan mahdollisuus suorittaa väliin jäävä vuosi missä vaan aktiivisessa toiminnassa. Esimerkiksi kansanopistojen ja toisen asteen oppilaitosten uudenlainen yhteistyö tarjoaa luovia mahdollisuuksia nuorelle päästä turvallisessa ympäristössä asteittain ja suunnitelmallisesti kiinni opintoihin ja elämään. Tukea nuorelle paikkansa löytämisessä antaa kunnallinen nuorisohjaaja tai etsivä nuorisotyöntekijä, kuten Tanskassa on toimittu. Tanskassa ei ole koulupu-

dokkaita tällaisen järjestelmän seurauksena. Ketaan ei saa jättää heitteille, kaikki nuoret on löydettävä.

Nuorisotakuun kohdennettuja toimia tehostetaan siten, että mm. joustavaan perusopetukseen, opinto-ohjaukseen, etsivään nuorisotyöhön, ammattistarttiin, 10. luokkaan, työpajoihin ja oppisopimuksen ja tuetun oppisopimuksen kehittämiseen kohdennetaan resursseja. Myös 2+1-malli ja muut laajennetun työssä oppimisen mallit ja avoin ammattiopisto ovat nuorelle räätälöityjä vaihtoehtoja. Maahanmuuttajataustaisten nuoria ja heidän pääsemistään opintoihin on tuettava valmentavalla koulutuksella, kohdennetulla opinto-ohjauksella sekä riittävällä kielikoulutuksella.

Keskusta esittää täsmätoimia nuorten syrjäytymisen ja työttömyyden torjuntaan. Peruskoulun jälkeen sekä nuoret naiset että miehet voitaisiin koota yhteen armeijan kutsuntojen tapaan. Koko ikäluokka tavoitettaisiin viimeistä kertaa täysi-ikäisyyden kynnyksellä.

Kutsunnoissa nuori kävisi yhdessä eri alojen ammattilaisten kanssa läpi yleiseen hyvinvointiin, terveyteen, tulevaisuuden opiskelu- ja urasuunnitelmiin sekä varusmiespalveluun liittyviä kysymyksiä. Apua tarvitsevat nuoret saadaan näin ennalta ehkäisevien toimenpiteiden piiriin ajoissa. Kustannukset tästä ovat pienet, eikä apua tarvitseva nuori leimaudu ikäistensä joukossa, kun apu toteutetaan ennalta ehkäisevästi ja ajois-

sa. Aloite on osa Keskustan vaihtoehtoa turhan byrokratian ja sääntelyn vähentämiseksi.

Keskustan koko koulutusyhteisön roolia korostavassa, aktivoivassa nuorisotakuussa huomiota kiinnitetään nuoren oikeuteen ja mahdollisuuteen saada toisen asteen opiskelupaikka tai siihen ohjaavaa tukea tai koulutusta ja tekemistä peruskoulun jälkeen opinto-ohjaajan avustamana. Tässä hyödynnetään kaikkia oppilaitoksia, opistoja, opintoväyliä ja toimintakeskuksia. Nuorisotakuuta on kehitettävä siten, että valtio veloitetaan tarjoamaan nuorelle toiminta- tai opiskelupaikka ja kunta järjestämään nuorelle tarvittavaa ohjausta. Suurimmat ongelmat löytyvät tiedonkulussa ja tietojen vaihdossa eri toimijoiden kesken. Lainsäädännölliset esteet sekä niiden ahdas tulkinta estävät järkevän toiminnan niin oppisopimuskoulutuksessa kuin muissakin nuorta kannustavissa toiminna. Nuoria palvelevat neuvontapisteet on vietävä sinne, missä nuoret liikkuvat. Toimisto ei ole nuorelle paikka, mistä hän kokee saavansa apua.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla kehitetään nuorisotakuuta aidosti vaikuttavaksi, koko yhteisön voimavarat hyödyntäväksi, nuorten aktiivisuutta edistäväksi ja syrjäytymistä ehkäiseväksi toiminnaksi.

Helsingissä 4 päivänä marraskuuta 2014

Kimmo Tiilikainen /kesk
Mikko Alatalo /kesk
Sirkka-Liisa Anttila /kesk
Lasse Hautala /kesk
Antti Kaikkonen /kesk
Timo Kalli /kesk
Anne Kalmari /kesk
Elsi Katainen /kesk
Inkeri Kerola /kesk
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk
Timo V. Korhonen /kesk

Seppo Kääriäinen /kesk
Paula Lehtomäki /kesk
Jari Leppä /kesk
Mika Lintilä /kesk
Markus Lohi /kesk
Eeva-Maria Maijala /kesk
Mauri Pekkarinen /kesk
Terhi Peltokorpi /kesk
Arto Pirttilahti /kesk
Antti Rantakangas /kesk
Juha Rehula /kesk
Eero Reijonen /kesk

TPA 25/2014 vp — Kimmo Tiilikainen /kesk ym.

Markku Rossi /kesk
Simo Rundgren /kesk
Mikko Savola /kesk
Juha Sipilä /kesk
Ari Torniainen /kesk

Tapani Tölli /kesk
Mirja Vehkaperä /kesk
Anu Vehviläinen /kesk
Laila Koskela /ps